

Saj plačujem samo- prispevek...

Piše: Zlatko Setinc

V pisarno krajevne skupnosti je stopila ženska srednjih let. Mali hlačan, ki ga je držala za roko, se je zvedavo ogledoval naokoli, dokler ni mamica opravila.

»Je naš Matjažek sprejet v vrtec?« je vprašala ter se skupaj s tajnikom sklonila nad spisnik srečnežev.

»Matjažek K., Matjažek K., aha, tule je. Ja, gospa, sprejet je.«

Potem sta se s stricem za pisalno mizo pogovorila še o drugih rečeh, kar pa mali Matjažek ni več razumel. To ga tudi ni zanimalo, glavno je, da bo tudi on lahko šel v vrtec, tako kot sosedom Jani...

• »Oprostite, tovarišica,« sem ju ustavil, ko sta v pisarni opravila. »Vaš sin je sprejet, kajne? Kaj pa bi storili, če ga slučajno ne bi izbrali?«

• Ženska me je prav čudno premerila, češ, kaj me to briga, potem pa mi zabrusila: »Kako vendar mislite — ne bi izbrali? Zakaj hudiča pa potem samo prispevek plačujem?«

• In sta odšla. Mati vsa nasršena, ker jo nadlegujejo s tako čudnimi vprašanji, mali pa vesel, da se bo tudi on lahko igral s tako lepimi igračkami, o katerih mu Jani vsak dan pripoveduje...

• Ta mala štorija se je pripetila v krajevni skupnosti Vižmarje-Brod, kjer prav te dni dokončujejo nov objekt otroškega varstva, toda na takšne in podobne primere lahko naletite kjerkoli. Samoprispevek je bila nekoč beseda, ki se je pojavljala na transparentih in lepakih, danes pa je to že nekaterim razlog za trkanje po prsih, češ, plačujem samo prispevek, pokazal sem s tem solidarnost, sedaj pa hočem pravice tudi zase. Vidite, tisto o solidarnosti je res. Samo da te besede marsikdo ne razume več dobro. Pa

ne, da bi tak zaključek delali samo na podlagi nekaj gostilniških debat. Ta pojav — nerazumevanje pojma solidarnost in samoprispevek, danes sploh ni tako osamljen, kot bi kdo mislil.

• Naselje na Brodu je sorazmerno mlado, večinoma so to novogradnje in problem otroškega varstva je zato tembolj pereč, saj se je število prebivalcev v nekaj letih skokovito povečalo. V tem, da Brod nujno potrebuje nov vrtec in šolo, so se strinjali vsi, ki imajo opravka z gradnjami VVZ. Šlo je samo za to, kako z enim vrtcem pokriti tolikšne potrebe. Sprva so nameravali na Brodu ponoviti verzijo »Kurirčka«, ki že stoji v Soseski 6 (odprt je bil 26. avgusta letos), toda ta predlog iz bolj ali manj objektivnih razlogov ni bil sprejet. Gradimo montažne vrtee! — to je parola, ki je na ustih mnogih razpravljavcev še danes. Če lahko gradijo Švedi tipske, montažne objekte, čemu bi tega ne počeli še mi? Montažna gradnja je hitrejša, cenejša itd., itd... Na Švedskem že, tovariši...

• Pustimo sedaj vse razloge za in proti montažni gradnji. Ne da bi se spuščali v kakršnokoli komentiranje, naj omenimo samo nekaj suhih podatkov: vrtec Kurirček v Gotski ulici je »navaden« — torej zidan. Sprejel je 257 otrok, ima 12 igralnic, zaklonišče (!) za 200 otrok, kuhinjo za 600 (!) otrok (tolikšne kapacitete so predvidene zaradi tretjega vrtca, ki ga bodo zgradili v bližini), ima tudi veliko pralnico, likalnico in shrambo. In cena — vključno z opremo, zunanjo ureditvijo ter zakloniščem približno 800 starih milijonov. Drago? Le počasi. Ne prenačite se z govoričenjem o tem, da bi bilo z montažno gradnjo vse drugače. Torej — vrtec na Brodu je v skladu s parolami — zmontiral ga je Marles. Kapacitete so enake kot pri Kurirčku, zaklonišča nima (!), kuhinja je za polovico manjša, okolico je pa seveda tudi ob tem objektu treba urediti. Torej, če

potegnemo črto, vse skupaj nanese za kakih 700 milijonov (natančnih podatkov vam žal še ne moremo dati). In to, ponavljamo, brez zaklonišča in z majhno kuhinjo (zaklonišče podraži gradnjo celo za 25%). Ob vsem tem si ne morem kaj, da ne bi vljudno naprosil vse tiste strokovnjake in nestrokovnjake, ki stalno poudarjajo prednosti montažne gradnje, naj nam jih vendar še enkrat naštejejo. Tako, da bomo vedeli. Še to — kar se tiče hitrosti gradnje. Roko na srce — za dva ali tri mesece je montažni objekt res hitreje pod streho, toda naj vam zapramo, da v vrtec na Brodu otroci zaenkrat še ne morejo vstopiti, iz preprostega razloga, ker so vsi deli stavbe izdelani iz svežih iveric in plin, ki se

kljub temeljitemu zračanju zadržuje v sobah, sili v oči in duši, tako da se človek počasi poslovi tudi od tega razloga — hitrejša gradnje. Pustimo ob strani še druge pomisleke in pogledimo raje še nekaj drugega.

• Kljub temu, da smo sprejeli več otrok, kot to dovoljuje normativ, smo morali nekaj prošelj vendarle odkloniti, je dejal tajnik KS Vižmarje-Brod Jure Novak, ko sem ga obiskal v začetku poletja. Za vogali se je namreč marsikaj govorilo. Med drugim tudi to, da so odklonjeni starši zagrozili, da ne bodo pustili nikogar v vrtec, če ne bodo sprejeli tudi njihovih otrok in podobno...

• »No, res je bilo nekaj vročih besed, toda vsakemu smo pokazali seznam sprejetih in pa kriterije, po katerih smo se ravnali, potem pa so utihnili. Kriteriji so sicer res problematična stvar, saj imajo največkrat vsi otroci pravico do otroškega varstva. Toda, če ni prostora, nekako moramo izbirati, med nujnimi primeri smo izbrali najnujnejše. Kaj bi sicer naredili?«

• Samoprispevek plačujemo, torej imamo pravico do otroškega varstva za naše malčke! Znano geslo, nikakor ne osamljeno. In, če človek prav pomisli, tudi pričakovano. Toda, ali je res tako, ali smo si s tistim odstotkom resnično priborili pravico, da zahtevamo pravico le zase?

• Vzemimo svinčnik v roke. Brod ima približno 5000 prebivalcev, od tega je zaposlenih kvečjemu 2000. Velika števila, res. Vrtec in šola sta krvavo potrebna. Prav. Vzemimo, da teh 2000 ljudi vsak mesec plačuje 1 odstotek od svojih dohodkov, potem pa pogledimo še ceno vrta in šole in vsak tretješolček bo znal izračunati, da bi prebivalci Broda dve milijardi dinarjev zbirali vsaj 30, če ne celo 40 let. Tako je torej s samoprispevkom in s tistim odstotkom, ki ga vsak mesec odrinemo. Šele ob takšnih, sicer banalnih primerjavah in izračunih, lahko prav spoznamo, kaj pomeni v tej akciji SOLIDARNOST. Samoprispevek plačujemo vsi. Stari ljudje brez otrok, starejši zakonci z odraslimi potomci, samci, prebivalci velikih in sorazmerno bogatih krajevnih skupnosti, prebivalci majhnih naselij. Kdo naj se potem trka po prsih? Pa še nekaj je, kar premalokrat poudarjamo — sredstva, ki jih za nek objekt zberemo s samoprispevkom, znašajo komaj polovico potrebne vsote. Ostanek primakne občina iz proračuna in pa sklad za otroško varstvo pri TIS.

• Problem otroškega varstva je pereč, tega ni treba ponovno poudarjati. Zato smo tudi izglasovali referendum, zato smo se tudi odločili, da z veličasno, solidarnostno akcijo tudi sami pripomoremo k reševanju tega ozkega grla. In če pogledamo rezultate te naše odločitve, smo lahko samo zadovoljni. V dveh letih smo dobili toliko objektov, kot včasih v celih desetletjih. Čez noč pa se čudežev resnično ne da delati, pri najboljši volji ne.

Čudovite počitnice

SISENSKA Zveza prijateljev mladine ima tri dokaj močne »postojanke« za otroške kolonije. V Poreču je na voljo 180, na Pagu 100 in na Srednjem vrhu 67 postelj, torej skupaj kar 347 ležišč, ki so v izmenah polna vso sezono. Poleg 1200 naših otrok je v okviru uspešne in že tradicionalne izmenjave z Avstrijo, Dansko in zlasti Češko, letos letovalo pri nas tudi 125 inozemskih mladostnikov. To je zelo koristno medsebojno spoznavanje.

Veliko je bilo veselja, novih znanstev, iger, plavanja, zabave, spoznavanje novih krajev in prirode. Mladina si je nabrala novih sil za naslednje šolsko leto, starši pa doma oddahnili ušesa za nekaj tednov, ko so svojo mladež prepustili varnim in strokovnim rokam vzgojiteljev.

Pohvale vredno je to, da je bilo plačevanje oskrbnin urejeno po socialnih kriterijih. Pri vsakem prosilcu so skrbno preučili denarne zmožnosti, tako pri mladincih kot pri starejših udeležencih. Za otroka je tako veljala cena od nič do 650 dinarjev za 17 oziroma za 21 dnevno izmeno, podobno tudi za odrasle. Društva prijateljev mladine skrbijo zlasti za to, da gredo v kolonijo predvsem tisti, ki so oddihali potrebni in ki bi si sami težko privoščili počitnice. Da so bili izbrani res pravi otroci, so poskrbela društva oziroma ZPM, za starejše pa je to preko krajevnih skupnosti uredil Zavod za socialno delo. Obema gre zahvala za ves trud in prizadevanja, za vse skrbi, ki jih ni bilo malo. Vse skupaj pa ne bi bilo tako uspešno, če ne bi občinska skupščina iz proračunskih sredstev odrinila svojega izdatnega prispevka. Tozadevno lahko rečemo, da sodi naša občina med najbolj prizadevne tudi v reševanju problemov socialne direrenciacije.

Tudi starejši „mladinci“ ...

Ko pa se je začela šola, so počivališča sprejela nove goste — tokrat starejše mladince (od 60 do 85 let). Sedaj so oni uživali, se sprostiti in počivali tako ob morju kot na prelepem Gorenjskem. Letos jih je 65 enajst dni gostovalo takoj po zadnji šolski izmeni v Poreču, še enkrat toliko pa v izmenah na Srednjem vrhu.

Morali bi videti to zadovoljstvo, ki je sijalo iz oči naših letoviščarjev. Nekatere mame kar verjeti niso mogle, da so se tudi same znašle tam, kjer si še sanjati niso upale, da bodo. Danes skoraj ni pionarja, ki se v morju še ne bi namakal, toda nekatere žene so tokrat prvokrat videle morje. Vse življenje so garale in danes se jih tudi družba spomni in jim je hvaležna. Nekatere so se prav nerodno počutile v kopalkah in so se nastavliale soncu bolj na skrivnem, druge pa so pogumno oblekle super bikinije in si v njih grele svoje kosti. Hrane je bilo za večino še preveč, je pa bila dobra in okusna, ob vsakem obroku še deci črni zraven.

Tudi ta izmena ni hotela zaostajati za svojimi mlajšimi predhodniki. Iznajdljivi so hoteli po hitrem postopku nadoknaditi vse zamujeno, vse modne, lepoticne in ljubezenske zadeve. »Če te kušnem, naj steče potem še naprej, kar je s tem v zvezi,« je pihal v Poreču na dušo ducat moških petim ducatom priletnih deklet. Sicer pa so najraje poslušali in tudi sami stresali vice (čim bolj zabeljene, tem bolje). Trdili so, da je vseh 65 mladih, da pa so med njimi tudi mlajši in najmlajši. Ženske pa da so vse samo lepe, med njimi seveda zopet lepše in najlepše. Ena izmed navihank že celih 10 let zatrjuje, da jih šteje 60 let. Pravi, da ni taka kot druge, ki govorijo vedno drugače...

Bila sta tudi dva vicarska in coprniška večera, na drugem jih je zabaval čarovnik Parma Angelo (kvalitetno podano).

Bili so zbrani vsi — 60-letni popolni starčki in tudi 80-letni še dokaj čili, razumsko povsem sodobni. Vsako jutro je ena teh mamic še pred zajtrkom iskala časopis, zanimala se je za vse, od prve do zadnje strani. Druga pa, 20 let mlajša, je prebrala osmrtnice in ko je videla, da njene še ni notri, je z branjem tudi končala. Kar poznalo se je, kdo črno gleda vsako stvar, kdo pa gleda na življenje z vedrejšo plati in se zna prilagoditi vsakemu dogajanju.

In še to — lepo znajo zapeti, najraje slovenske narodne. Slišati bi jih morali, kako zavriskajo in zajodlajo...! Ko so se vračali domov, so bili vsi pomlajeni. Še mesece in mesece bodo obujali prijetne spomine na to doživetje.

Marjan MEDVESCEK

Tribuna mi ugaja

Naš list Javna tribuna mi zelo ugaja, saj nam vedno prinese marsikaj novega in zanimivega. Rada bi, da bi ga tudi meni dostavljali, saj živim kot lastnica hiše v Drenikovi ulici že od leta 1938. Zlasti sedaj me vse zanima, ker nam grozi »selitev«. Morda bomo v naslednji številki kaj več zvedeli o tem. Sicer pa, morda drugič kaj več.

Krista Varl
Drenikova 37

Opozorilo

Prosimo vse bralce Javne tribune, ki neredno prejemaajo naš list, da nam to sporoče. Z dostavo imamo precej težav, čeprav se trudimo, da bi jih čimveč odpravili. Uspeli bomo samo z vašo pomočjo, zato nam pišite!

Uredništvo